

L'ESTRATÈGIA DEL DESGAST
MARCA LA GUERRA DEL SÀHARA

el lisme

Dos periodistes d'EL TEMPS han passat vuit dies amb l'Exèrcit Popular d'Alliberament Saharià. Han passat el mur amb soldats saharians, han assistit a un atac contra un «punt de suport» marroquí i han comprovat la vulnerabilitat de l'estratègia del monarca Hassan. Vuit dies en què han comprovat com és la vida i quins són els objectius dels homes que abans constituïen una colònia espanyola i ara viuen en campaments enmig del desert.

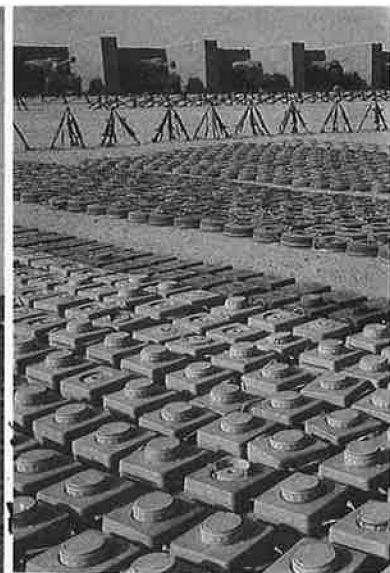
Tan sols la llum dels estels ens va acompanyar durant el llarg camí cap al quart mur, localitzat a 50 quilòmetres a l'est de Smara. Vuit combatents, situats estratègicament., ens protegien als cinc periodistes en l'obscur recorregut. Davant nostre, dos d'ells desactivaven les mines que trobaven al seu pas, amb l'única ajuda de les mans i, al mateix temps, anaven senyalitzant l'estreta senda per on havíem de caminar si no volíem que esclatàs alguna de les bombes de fragmentació col·locada pels experts marroquins.

La por de caure en el buit aparegué entre l'expedició, però tan sols era una aparent sensació, sorgida de la nostra visió, per haver de seguir sempre els passos del company que ens precedia. Per fi, els combatents polisarios prengueren el mur, superant tres tossals de sorra que no sobrepassen el metre i mig d'altura cadascun. Després de pujar una rampa i un quart tossal, ja ens trobàvem en territori marroquí. A sis-cents metres, a la nostra esquerra, els soldats de Hassan II feien guàrdia, ignorants de la nostra presència.

A l'altre costat del mur, els polisarios van demostrar una vegada més a la premsa que són capaços de burlar els camps de mines, les filferrades i els sofisticats radars instal·lats per l'enemic. La seua gosadia arriba fins i tot al punt de tornar a col·locar les mines capturades enmig de les pistes d'abastament utilitzades diàriament pels vehicles de les Forces Armades Reials (FAR). Accions com aquesta es produeixen diàriament, i demostren la fragilitat i la ineficàcia dels sis murs construïts pel monarca Hassan II.

Des que el sobirà alauí construí el sistema de murs defensius per intentar detenir l'avanç de l'Ejército de Liberación Popular Saharaui (ELPS), aquests tossals de sorra han esdevingut el mite principal d'un conflicte estancat. Al llarg dels sis darrers anys, Hassan II s'ha esforçat per explicar a l'opinió pública i als mitjans de comunicació estrangers que el «s sofisticat» sistema que manté en alerta 130.000 marroquins ha fet d'aquesta línia Maginot un sistema defensiu inexpugnable.

El Front Polisario, que en un principi tan sols es va preocupar d'atacar les posicions enemigues, ha après amb el temps a muntar la pròpia campanya publicitària i ara qualsevol periodista que arriba al Sàhara Occidental es veu obligat a complir el ritu de visitar el mur, traspasar-lo i comprovar per si

A l'esquerra, un moment de l'atac d'EL TEMPS. Al centre, material dt dreta, canó marroquí fabricat a S

mateix la vulnerabilitat d'aquesta estratègia.

Els saharians sempre estan disposats a dur els corresponsals fins a les posicions enemigues, perquè saben que cada periodista que travessa el mur i torna per a contar-ho és tan important com una victòria militar. De fet, mai no s'ha produït cap baixa entre els periodistes. La propaganda del Polisario comença a ser tan efectiva com els viatges de plaer que Hassan II paga als enviats especials europeus i nord-americans a la cort marroquí. Ací no hi ha grans casaments reials per oferir, però sempre s'és benvingut a participar en una acció militar.

L'estratègia defensiva dels murs es remunta a 1981. Aleshores, es tractava de protegir el triangle vital format per les ciutats de l'Aaiun, Smara i Bu Craa, on hi ha les principals riqueses minerals de la regió. Com a conseqüència dels continus atacs saharians, les FAR començaren a ampliar la línia defensiva fins arribar als 2.500 quilòmetres que ocupen actualment els sis murs existents, i paral·lelament Hassan II es va veure obligat a augmentar els seus efectius de 80.000 a 130.000 soldats, la meitat de l'exèrcit marroquí. Actualment, les FAR es concentren al llarg del mur en les bases anomenades «punts de suport» (amb artilleria pesant i uns 150 homes) i «sonettes» (ocupades per una cinquantena de soldats). A la rereguarda queden els vehicles pesants. Darrere d'ells, tan sols hi ha desert.

Els vuit dies que hem compartit amb els saharians hem tingut com a guia Mulud, un periodista i combatent que

va viure els darrers dies de Franco des d'una presó espanyola a les Illes Canàries, on fou torturat per haver sabotejat la cinta transportadora de fosfats de l'Aaiun. Mulud exemplifica l'opinió que des de la República Àrab Sahariana Democràtica (RASD) es té d'Espanya: solidaritat amb els diferents pobles de l'estat, però distanciament i fortes crítiques respecte al govern socialista.

La falsa neutralitat de Felipe González

Són moltes les raons que justifiquen aquesta posició. En primer lloc, el Front Polisario aposta pel restabliment de les relacions diplomàtiques que es trencaren quan, a la tardor de 1985, les llanxes saharianes varen abordar el pesquer «El junquito» i la patrullera «Tagomago», que treballaven al banc saharià, amb el saldo de dos morts i alguns pescadors capturats.

Hi ha, però, un segon aspecte que augmenta les discrepàncies entre el Ministeri d'Afers Exteriors espanyol i el gabinet que presideix Mohammed Abdelaziz: la important ajuda militar que el govern socialista brinda a Marroc en aquest conflicte. Entre el material capturat a les tropes de Hassan II apareixen en un lloc destacat canons de 106 mm fabricats a Sevilla i morters de manufactura espanyola. Al seu costat, es mostren els blindats AML, d'origen sud-africà, metralladores belgues i diversos armaments importats pel Marroc des de França, Gran Bretanya i Estats Units. No hi falten tampoc una mostra d'armes anticarro emprades per l'OTAN, amb les corresponents ins-

truccions de tir, com també bombes de fragmentació, prohibides internacionalment. Fins i tot les tropes marroquines compten amb armament soviètic, rebut mitjançant el comerç amb Egipte i Romania.

Per als saharians, la neutralitat espanyola s'ha acabat de trencar amb l'ajuda que el govern de Felipe González ha prestat a Hassan II durant la construcció del sisè mur. Més de 1.300 Land Rovers de fabricació hispana han estat adquirits per Rabat des de principis de 1986, una ajuda basada en crèdits especials per valor de 200 milions de dòlars, com també una venda de quasi 321 milions de dòlars en armes i material òptic.

Tanmateix, els qui millor poden explicar l'evolució de les relacions del Front Polisario amb Madrid són els notables de la Wilaya d'Auserd, alguns d'ells alcaldes i procuradors en Corts durant la dictadura franquista. El seu discurs s'assenta sobre el principi que l'actual situació no pot acabar amb noranta anys de convivència entre les dues parts, malgrat que la relació haja estat del més pur estil colonialista. Sui-len Uld Abdalahi, procurador a les Corts franquistes al llarg de dotze anys i ex-alcalde de Villa Cisneros, s'aferra a la promesa que el general Franco va realitzar al Pardo el 1968: «Aleshores, Franco ens va comunicar que Espanya sempre defensaria el Sàhara de les agressions que poguérem patir des de Marroc i Mauritània. També va prometre que el dia que el poble Saharià reunirà les condicions suficients per ser un poble independent, Espanya no hi posaria cap impediment. Aquesta va

van presenciar els corresponents erra pres a l'exèrcit marroquí. A la a, ara en poder del Polisàrio.

ser la promesa d'un cap d'estat i encara ho estem esperant. La mort de Franco va ser aprofitada per Marroc, i el Sàhara va ser venut: una gran ferida per al poble saharià. Vendre un germà en ple segle XX, com si fóra un ramat de cabres, com ho va fer Arias Navarro el 1975, no va en contra nostra sinó en contra dels pobles d'Espanya».

Resulta xocant la confiança que tenien en Franco aquests parlamentaris de tercera en un país on la democràcia encara estava per reinventar. Aquells convidats de pedra a Madrid no poden oblidar que un bon dia l'Aaiun, Villa Cisneros i altres poblacions es van despertar amb la bandera marroquí vibrant sobre els tancs que circulaven pels carrers. En la memòria ha quedat gravat el dur pelegrinatge fins arribar als territoris cedits per Algèria, a les proximitats de Tindouf, mentre l'aviació de Hassan II bombardejava la població civil amb napalm.

Avui demanen solidaritat i mostren als periodistes una gravació amb la promesa efectuada per Felipe González quan el secretari general del PSOE va visitar els camps de refugiats. «Felipe González també va fer promeses de suport i independència», assenyala Abdalahi. «Però la ferida que els socialistes havien de curar s'ha infectat amb les armes venudes per Espanya a Marroc. Nosaltres no podem culpar quaranta milions d'espanyols, però sí que podem culpar els responsables de l'incompliment. Mai no podrem oblidar la traïció del govern espanyol, encara que continuem tenint el poble com a germà. N'és la prova el fet que el castellà és la segona llengua que els nos-

tres fills estudien des dels set anys i, a les noves generacions, no els ensenjem l'odi al poble espanyol, perquè, algun dia, quan canvie el govern, canviarà la situació i nosaltres volem deixar en el futur una herència de germanat».

Mentrestant, els saharians es preparen des de molt joves per a la guerra. L'arrogància i el convenciment d'estar lluitant per una causa justa alimenta la seua força. Abdalahi ho explica des dels seus 70 anys: «Sabem que hem de sacrificar-nos i dur una lluita d'alliberament, però estem orgullosos de lluitar contra l'invasor i defensar la nostra pàtria. El saharià és un poble nòmada, pobre en l'aspecte material, però espiritualment ric».

les resolucions de les Nacions Unides i l'Organització per la Unitat Africana —de la qual la RASD és membre de ple dret des de novembre de 1984— apareixen com la principal victòria diplomàtica d'Abdelaziz. El Tercer Món i els països no alineats són solidaris amb la causa sahariana, i ja són seixanta-nou els estats que reconeixen la RASD. Així i tot, les principals potències mundials continuen donant l'espatlla a aquesta comunitat de 250.000 refugiats. «Com es pot comprendre que Europa ajude militarment Marroc, basant-se en el fet que el Sàhara és marroquí, quan el Marroc mai no havia xafat el nostre territori? Tan sols quan s'ha descobert les riqueses de la zona —urani, petroli, fòsfor, or, coure— Hassan II s'ha decidit a ocupar-lo. Fins i tot, les cartes marítimes de França i Itàlia diuen clarament que el Marroc sols té dret al territori que hi ha al nord del paral·lel 27».

La darrera victòria de Hassan II ha estat un regal de la CEE, amb la signatura de l'acord pesquer amb el Marroc, mitjançant el qual els vaixells europeus podran treballar en les aigües que legítimament pertanyen al Sàhara Occidental. Amb la seua conformitat, el govern espanyol ha amagat una vegada més la mà després de tirar la pedra. La bona voluntat dels seixanta-nou països que reconeixen la RASD es veu tacada per la política internacional nord-americana i europea, de suport al Marroc. A la RASD, tan sols li queda una eventual demanda d'arbitratge davant el Tribunal de Justícia de l'ONU, a La Haya.

Quan preguntem a Abdalahi què pensa de les democràcies occidentals, l'ex-procurador no vol ser clar: «De moment, tan sols pensem en els fusells, la metralladora i el combat. Per ara, el nostre objectiu és guanyar la guerra; per això, hi ha un partit únic amb una idea comuna. Al llarg dels deu darrers anys, hem aconseguit coses que no ens havien arribat en noranta de colonialisme, però els nostres fills continuen privats de veure les flors, la vida, el mar. iQuin pecat hem comès? Únicament volem viure lliures, independents, enfront d'un boig que pretén fundar un nou imperi en ple segle XX».

Quan la misèria acaba en les armes

A l'altre costat del mur, la vida dels marroquins no és fàcil. La trinxera i les tendes de campanya són tot el que tenen, en un paisatge on els dies són

abrasadors i, les nits, gèlides. La línia defensiva, a més d'arraconar els saharians, té atrapada la tropa del règim alauí, que viu en permanent estat d'alerta. La consigna primera que rep el soldat marroquí és que l'atac pot arribar en qualsevol moment. No hi ha tampoc una moral de victòria, perquè la clau està en el fet de resistir, de defensar posicions.

En aquesta situació, els Land Rovers saharians, dotats d'armament pesant, es mouen com un peix en l'aigua. Protegits pels desnivells del terreny, bombardegen els postos marroquins, fixos, immòbils, perfectament localitzables en la immensitat del desert. Als ocupants, tan sols els queda la resposta dels canons, sense saber des d'on dispara l'enemic. L'aviació no és rendible en aquesta guerra: perseguir un Land-Rover pel desert resulta excessivament car.

Per a mantenir la cohesió de l'exèrcit, Hassan II s'ha vist obligat a oferir paga doble als seus soldats. Mentre les forces saharianes tenen una consciència clara d'allò que els duu a la lluita, els marroquins són una formació de mercenaris integrada principalment per la població més pobra del Marroc, que veu en l'allistament una eixida econòmica a la seua situació deprimida.

Al costat de l'arsenal d'armes capturades a l'enemic, els saharians mostren als periodistes els presoners marroquins. Als seus rostres es mesclen la ; imidesa, la decrepitud i una certa vergonya per la condició en què es troben. Jamal Lahsen, membre de la força d'intervenció, fou capturat en l'atac que el FLPS llançà el passat 13 de juliol contra el cinquè mur, amb un saldo de 400 baixes i 38 presoners marroquins, segons informa la RASD. Cap d'una família de quinze membres, ens explica la seua situació: «Nosaltres no volem la guerra, però no hem trobat un altre lloc on treballar que a l'exèrcit. La pobresa i la misèria ens ha impulsat a agafar les armes».

Un soldat de Hassan II cobra 2.500 dirhams al mes, un sou relativament alt en relació al nivell de vida del país magribí. Els permisos, de vint dies de duració, es concedeixen cada vuit mesos, encara que en alguns casos passa l'any sense que el soldat pugui viatjar a la zona civil. Els oficials tenen permisos amb una periodicitat que oscil·la entre els tres i els cinc mesos.

Amb la mateixa complaença amb què et porten al mur, els saharians mostren els presoners perquè els periodistes els formulen preguntes. Les respostes, malgrat ser condicionades per l'especial situació que pateixen, apun-

ten una percepció distinta del conflicte. Jamar, un capità d'infanteria marroquí, de 49 anys, que en porta trenta a l'exèrcit, fou capturat en l'ofensiva de juliol, després d'estar set mesos destinat al Sàhara.

A parer seu, «tots els oficials marroquins són conscients que la guerra del Sàhara està perduda. ^Per què? Perquè nosaltres no tenim raons per a lluitar. Jo, personalment, com a oficial marroquí, sé que la culpa del conflicte és nostra, però també dels espanyols, que van donar el Sàhara al Marroc. Els dos països han de compartir la seua culpabilitat. Jo dic això perquè sé que el poble marroquí no guanyarà res amb aquesta guerra, on tan sols guanyaran el govern i Hassan II, que sempre ha buscat conflictes per allunyar tots els problemes interns que hi ha actualment al país».

Preguntat per quina seria la causa per la qual l'exèrcit marroquí estaria disposat a lluitar, Jamar contesta, conscient dels destinataris de la resposta: «quan Marroc reivindique Ceuta i Melilla, l'exèrcit anirà a lluitar convençut, perquè per a nosaltres és una caja-

Presoners marroquins. Baix, carcassa d'una bomba de napalm utilitzada per l'exèrcit marroquí.

una situació límit, es viu en un estat de tensió molt gran. Els soldats es desperteren a mitja nit cridant, encara que no passe res, creient que hi ha un atac. No estem motivats i els joves han d'estar-ho per poder combatre».

Les dues parts ho saben, la guerra tan sols pot acabar amb una solució negociada basada en el referèndum que

reclama l'ONU. Mentrestant, l'avió espia nord-americà, «l'ocell negre», que també sobrevola Nicaragua, espia els moviments de la tropa sahariana. El dia que deixi de fer-ho, la pau estarà més pròxima i, com reivindicava un membre del Polisario, «s'haurà passat de l'ètica de les paraules a l'ètica dels fets».

BABILLA CHIA, RESPONSABLE MILITAR

«Les armes, l'únic mitjà»

Babilla Chia ha passat deu anys de la seua vida immers dins la guerra, amb un fusell i muntat en un Land Rover.

Responsable militar de la zona de Gur Uen Terguit, explica què és per a ell i per al seu poble aquest conflicte i com s'hauria de resoldre.

Albert Vicent/Teresa Violeta

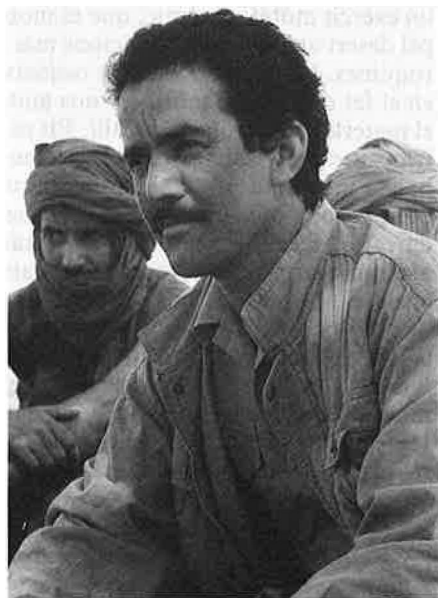
Babilla Chia, nascut fa 38 anys a Dajla (Villa Cisneros), sap definir amb la precisió del militar l'essència del guerrer saharià: «Si muir, vull que m'enterren junt amb el meu Land Rover». Ha passat els deu darrers anys de la seua vida amb una mà al klashnicov i l'altra al volant, creuant la terra ocupada del Sàhara en una guerra que ell qualifica «de raboses i xacals».

Ara, Babilla Chia és el responsable militar de la zona ocupada de Gur Uen Terguit, a 380 quilòmetres dels campaments de refugiats i a 50 de la ciutat ocupada de Smara, un dels principals punts d'activitat militar. Amb un te a la mà, mentre els seus soldats es preparen per a la propera incursió nocturna al mur, analitza el passat, defineix estratègies i assenta els dos principis que, segons ell, faran que el Front Polisario guanye el conflicte: el mètode i la intel·ligència.

—*El poble saharià s'ha mantingut unit des que va ser expulsat de les seues terres; i què és allò que manté la solidaritat dins de la RASD?*

—Cadascú de nosaltres està convençut que lluita per la seua terra, que el Sàhara és dels saharis. El saharià d'avui sap que el seu deure és morir per la independència de la seua terra. És per això que tenim la moral molt alta, perquè estem disposats a lluitar fins a l'alliberament de tot el territori.

Els nostres soldats, a diferència dels marroquins, no cobren cap sou ni re-

Babilla Chia, responsable militar de la zona de Gur Uen Terguit.

ben pagues dobles. Tots nosaltres sabem que l'única solució al conflicte passa per la guerra, i per això estem disposats a viure-la i a fer-la. No ens acovardeix ni el material bèl·lic que rep Marroc ni la seua superioritat demogràfica. Per als saharis, és un orgull participar en la història per la nostra justa causa, mai no ens rendirem, i sempre tindrem el cap ben alt, fins a morir.

—*Des del punt de vista estratègic, tcom valoraria aquest conflicte?*

—Marroc fracassa sistemàticament en aquesta guerra, malgrat haver canviat distintes vegades d'estratègia. Primer, va dividir el territori en sectors, però hi havia zones estables. Allò ens va permetre atacar i recuperar els punts més avançats com també alliberar algunes ciutats.

Després, Hassan II decidí construir els murs, i ho va fer perquè no pot dur una guerra d'atac convencional. Els seus principals assessors, EUA i França, mantenen que el mur marroquí és

sa justa. Es una vergonya que Espanya ocupe encara aquestes ciutats, però jo espere que el govern espanyol les entregará sense que s'haja d'arribar a una guerra».

El capità, com la resta dels presoners, quan torne al seu país serà apartat del servei actiu. Segons la seua opinió, el desgast de la guerra i el descontent interior estan creant en la capa mitjana de l'oficialitat una gran frustració, que «en un futur pròxim podria derivar cap a un alçament armat contra Hassan II».

Així mateix, Jamar és contrari a l'estratègia del mur: «Al mur ningú no fa cas dels radars que ens ha venut Estats Units. Quasevol tempesta de sorra fa que es disparen les alarmes i, d'igual manera, són inútils els gossos que hi han posat per avisar els sentinelles. Allí no es fa cas de cap tipus d'alerta, perquè no serveixen per a res, i el que jo siga ací, presoner, n'és una bona prova. D'altra banda, la moral de la tropa és molt baixa, hi ha malalties de pell, hemorroides, l'alimentació es dolenta i s'hi detectat un alt consum de droga. L'exèrcit marroquí es troba en